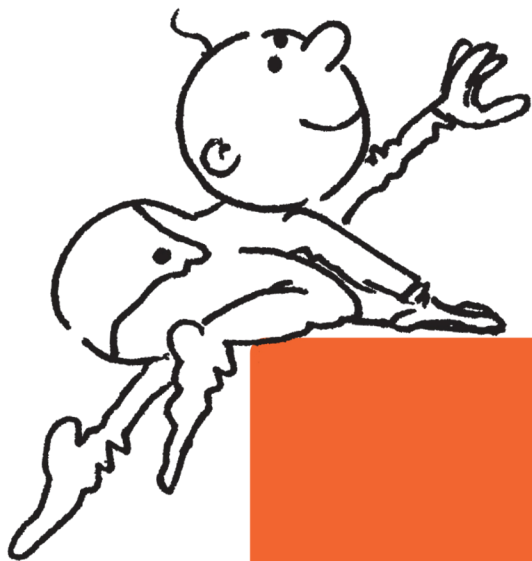

STEPS Together

middelen en ideeën
voor families

I

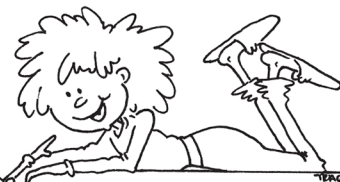
HOREN

Praten vergt

TIJD

Spreken

Eerste woordjes: 'mama'

Vocaliseren – nieuwe geluiden

leren maken: 'da-da'

Vocale Beurtneeming

Om de beurt je stem gebruiken 'aaaah'

Begrijpen

Het verband leggen tussen woorden en zinnen en alledaagse gewoontes en routines 'nog melk?' 'in bad'

Luisteren Vertrouwde geluiden herkennen.

'Ik weet wat dat is, het is de telefoon.'

Plezier hebben in de herhaling van vertrouwde liedjes en woorden 'Broeder Jacob, Broeder Jacob...'

Aandacht

Zich lang genoeg op iets concentreren om het te kunnen begrijpen.

Kijken en luisteren. 'Dit vind ik leuk, Dit interesseert mij.'

Bewustwording

'Wat is dat?', 'Waar is het?', 'Dat is nieuw!', 'Dat heb ik al eerder gehoord.'

Horen

Uw kind hoort geluid.

Je moet me helpen mijn CI te dragen,
mits wat volharding, zullen we hierin slagen.
Hou het eenvoudig op één geluid,
Kijk samen T.V. of **ZET HEM UIT!**

Elsie reageerde vrij goed tijdens de eerste afregeling van haar CI. Ze draaide zich in de richting van geluiden en het was echt fantastisch. Sinds we terug thuis zijn, hebben we een niet echt een groot verschil gemerkt. Er is hier veel meer omgevingslawaaï, wat het veel moeilijker maakt.

We wandelen met haar door het huis en laten allerlei geluiden horen. Buiten luisteren we naar de auto's en de vogels. In huis draaien we de kraan open, spoelen het toilet door en luisteren naar de wasmachine. We zetten de muziek aan en zingen en bewegen mee met de muziek. We proberen haar dus vooral de dagelijkse geluiden uit de omgeving te laten horen.

Thuis gebruiken we een hoofdband om het CI op de juiste plaats te houden, want Harry kan nog niet alleen rechtzitten, omdat zijn rugje nog niet sterk genoeg is. Hij vindt het fijn om rond te rollen, maar daardoor kwam de zendspoel dikwijls los. Met de hoofdband is dit opgelost. Volhouden en creatief zijn is dus de boodschap. De belangrijkste zaak is dus dat hij zijn CI draagt. Of hij het nu fijn vindt of niet. Vanaf het moment dat hij het aan heeft, is hij tevreden.

Het eerste jaar na de implantatie was eigenlijk vrij moeilijk. Rebecca had weinig hoofdcontrole, waardoor de zendspoel vaak afviel. Ze moest ook in een stoel met hoofdsteun zitten, wat betekende dat de zendspoel meer er af dan op was. Er was een jaar nodig voor we meer tekenen van haar hoormogelijkheden kregen.

Welkom: Je bent niet alleen

Eens je terug thuis bent na de eerst afregeling, moet je leren omgaan met deze nieuwe technologie. Het is normaal dat je bezorgd bent om deze verantwoordelijkheid, maar denk eraan dat je nu bij een steeds groter wordende groep van ouders wiens kinderen een CI dragen hoort. Deel je ongerustheid en zorgen altijd met het CI-team en plaatselijke professionals.

Plaatselijke professionals

De meeste gezinnen weten te vertellen dat goede ondersteuning dicht bij huis ontzettend belangrijk is. CI-teams werken hard om gezinnen in contact te brengen met plaatselijke professionals. Dit kan er ook voor zorgen dat ouders van beide kanten waardevolle informatie kunnen krijgen.

Steungroepen

Er bestaan verschillende gebruikersorganisaties, sommigen zelfs specifiek voor ouders van kinderen met een cochleair implantaat. Een vriendelijke stem is soms maar een telefoontje ver. In Vlaanderen hebben we VLOK-CI (VLaamse Ouders van Kinderen met een Cochleair Implanthaat) en in Nederland OPCI (Overleg Platform Cochleaire Implantatie).

Het dragen van het apparaat: hoe beginnen?

Dagelijkse controle

Tijdens het afregelen van de spraakprocessor, zal je getoond worden hoe je zorg moet dragen voor je apparaat en krijg je informatiebrochures om mee naar huis te nemen. Hou alles goed samen op een veilige plaats en oefen het controleren van het apparaat tot je je zeker genoeg voelt.

Stel prioriteiten en zorg voor routine

Probeer de eerste weken van de afregeling thuis alles zo te organiseren dat je tijd genoeg kan vrij maken om je kind te helpen bij het gewoon te raken aan het apparaat. **Het is zeer belangrijk om tijdens deze eerste dagen** tijd vrij te maken om zo snel mogelijk routines op te bouwen. Het CI is nu immers een zeer belangrijk onderdeel in het leven van je kind. Maak er dan ook een gewoonte van om het apparaat 's ochtends op te doen tijdens het aankleedmoment en **verwacht van je kind dat het het de hele dag draagt**.

Hoe sneller je kind het apparaat de hele dag draagt, hoe sneller het geluid zal gaan opmerken.

Blijf positief

Je kind zal jouw houding snel overnemen. Daarom moet je laten zien dat ook jij de spraakprocessor fantastisch vindt. Moedig je kind dan ook aan om er trots op te zijn:

- Laat het apparaat zien aan vrienden en familie;
- Maak een foto van je kind wanneer het de spraakprocessor draagt en hang die op.
Laat zien hoe blij je hier door bent!

Vind praktische oplossingen

Het kan zijn dat je enkele aanpassingen moet doen zodat je kind het apparaat op een comfortabele en praktisch handige manier kan dragen. Spreek eventueel het fittingteam aan om je hierbij te helpen.

Aanvaard dat er goede en slechte dagen zijn

Hou in gedachten dat er in de loop van de tijd meer goede dan slechte momenten zullen zijn. Deze slechte momenten zullen meer voorkomen wanneer je kind zich niet goed voelt.

Het dragen van het apparaat: Blijf volhouden

Hoewel het niet altijd makkelijk zal zijn, is het **volhouden** de belangrijkste boodschap van andere ouders en professionelen.

Met tegenzin dragen

Sommige kinderen aanvaarden het apparaat onmiddellijk, anderen niet. Een wat moeilijke start wil daarom **NIET** zeggen dat het op langere termijn niet goed zal gaan. Bovendien kunnen sommige kinderen bij wie de eerste afregeling vrij vlot is verlopen, zich bij thuiskomst heel anders gaan gedragen.

Eenvoudige ontkenning – gebruik beloningen

Wees consequent en probeer strubbelingen te vermijden. Laat je kind niet aanvoelen dat je dit een belangrijk emotioneel moment vindt. Beloon je kind met activiteiten waarvan het houdt, maar doe dit niet als je kind niet wil meewerken.

‘Als je tv wil kijken ... dit spel wil spelen ... samen in een boekje wil kijken ... dan moet je je apparaat dragen.’

Denk goed na over deze beloning voor je ze geeft.

Gebruik het knuffeldiertje met de demo spraakprocessor

Laat de knuffel huilen wanneer de zendspoel afvalt. Beloon het om het te dragen.

De meeste peuters zullen graag meedoen met activiteiten die er leuk uitzien.

Zoek steun bij familie, vrienden of professionelen

De eerste weken kunnen erg emotioneel zijn. Probeer te vermijden dat je alle last alleen moet dragen.

Neem de steun die anderen je bieden aan en geef jezelf wat extra energie om verder te kunnen gaan.

N.B. Als je kind het apparaat altijd met plezier draagt maar plots tegenzin zou vertonen, moet je dit zeker aan je fittingteam melden.

Eén geluid per keer

Beperk achtergrondlawaai

Als je peuter de spraakprocessor draagt, zal het verschillende geluiden gaan waarnemen. Al deze geluiden zijn nog nieuw en betekenen nog niets. Maak het hen makkelijker door de omgeving zo stil mogelijk te maken, want in een huis kunnen veel geluiden aanwezig zijn. Als het stil is, kan je kind zich focussen op één geluid per keer en zal het ook makkelijker zijn naar jouw stem te luisteren.

Geef aanwijzingen aan je peuter

Je peuter moet leren dat geluiden een betekenis hebben. Veel ouders vinden dat het helpt om ondersteunende (al dan niet natuurlijk) gebaren te gebruiken als zij een geluid horen. Bijv.: Hou je hand achter je oor of wijs met je vinger naar je oor als je een geluid hoort en doe dit met een verbaasde mimiek.

Contrast tussen geluid en stilte

Introduceer één geluid per keer en speel veel start-stop-spelletjes.

Bijv.: wanneer het stil is, neem één geluidmakend speelgoedje of muziekinstrument uit de zak.

Of gebruik je stem als je met een knuffel, zoals het aapje, speelt.

Als het kan, maak het geluid in het begin best buiten het gezichtsveld van het kind.

Trek eerst hun aandacht naar het geluid en laat pas dan het voorwerp zien.

Maak het geluid. **Stop...** Maak het geluid opnieuw. **Stop...** en herhaal dit weer.

Dit kan helpen om hun aandacht te trekken.

Dans op muziek

Zet de muziek samen aan en uit. Pak je kind op en dans samen om het kind het ritme te laten aanvoelen. Doe dit samen met het hele gezin en maak er een leuk moment van. Als de muziek stopt, beweeg je niet meer en kijk je heel verwonderd. Gebruik woorden als '**Gedaan**'.

Pauzeer en vraag je kind of het '**Nog?**' verder wil dansen, voor je de muziek opnieuw opzet.

Verwacht geen duidelijk antwoord. Ze zullen, zeker in deze vroege fase, zich vooral steunen op de verwachtingen in jouw gezicht en zij zullen tonen dat ze het ook fijn en spannend vinden.

Samen geluiden maken

Geluidmakend speelgoed

Onmiddellijk na de eerste afregelingen, als je je kind echt geïnteresseerd wil maken in geluiden, is geluidmakend speelgoed erg leuk.

Bijv.: Leg de kleine **muziekinstrumentjes** van het **STEPS TOGETHER** pakket in de handen van je kind en vraag het om ermee te schudden. Er zijn van elk twee muziekinstrumenten voorzien zodat jij ook kan meedoen. Geluid maken met deze instrumentjes is erg leuk en het gebruik ervan helpt om interesse en aandacht in geluiden op de bouwen.

Probeer:

- op knopjes te duwen om muziek te maken
- voorwerpen te vinden die piepen of andere geluiden maken of waar je mee kan rammelen of kloppen

Gebruik je stem

Speel heel eenvoudige spelletjes met je stem, zoals Kiekeboe!

Hou de woorden of geluiden heel eenvoudig en link deze aan een verrassing. Je kan verschillende soorten 'kiekeboe'-spelletjes spelen.

Gebruik het sjaaltje uit de **STEPS TOGETHER** zak om je gezicht te verbergen. Trek het van je gezicht terwijl je 'boe' of 'kiekeboe' zegt. Als je kind lacht, herhaal je hetzelfde.

Laat het pop-up-speelgoedje slapen en laat het plots rechtspringen terwijl je 'boe' zegt.

Laat vinger- of handpoppen dansen of springen als je er tegen roept.

Dagelijkse geluiden: luisterwandelingen

Luisterwandelingen in huis

Laat je kind tal van dagelijkse geluiden in je huis horen, zoals het kloppen op de deur, het doorspoelen van het toilet, de draaiende wasmachine en de 'ping' van de magnetron. Terwijl je met je kind in huis rondgaat, laat je zien dat je luistert naar de geluiden en dat je verrast bent bij wat je allemaal hoort. (Best kun je bij elk geluid weer visueel ondersteunen door met je vinger of hand naar je oor te wijzen)

Denk eraan dat je dit heel vaak zal moeten herhalen voordat de geluiden betekenis gaan krijgen voor je kind.

Verwoord de geluiden die je hoort en help je kind om de verschillende geluiden van elkaar te onderscheiden.

Wat is dat?

Waar is dat geluid?

Zet het aan, zet het uit.

Boem, Boem, dat maakt veel lawaai.

Oh, Gedaan!

Luisterwandelingen buitenshuis

Luisterwandelingen buitenshuis kunnen erg leuk zijn, omdat je op dezelfde route niet altijd dezelfde geluiden gaat tegenkomen. Praat over de geluiden die je hoort en laat je kind zien waar ze vandaan komen.

- het geluid van de wielen van de buggy op de grond, zeker als je over bladeren of door plassen rijdt
- een plof-geluid als je de trap op- of afgaat

Denk eraan, blijf praten over wat je ziet en doet.

- zoek honden, katten en vogels
- zeg 'hallo' en 'daag' tegen mensen die je tegenkomen
- afhankelijk van waar je woont, praat je over het lawaai van het verkeer, de overkomende vliegtuigen, de tractoren op het veld of het geluid van spelende kinderen in de speeltuin.

Gebruik het materiaal uit de STEPS Together zak

Haal de **geheugenkaart** eruit, die je zal herinneren aan de voornaamste zaken binnen deze stap.

Muziekinstrumenten: maak samen geluid. Speel veel start- en stopspelletjes.

Sjaaltje: speel 'kiekeboe!' Gebruik het sjaaltje om je hoofd te bedekken. Trek het af wanneer je 'boe' zegt. Vind je kind het fijn, doe het dan ook bij hem/haar.

Pop-up speelgoedje: deze zijn leuk om verrassings- en reactiespelletjes mee te spelen.

Zwaai 'dada', verstop het speelgoedje...

Pauzeer en geef het kind de kans om te reageren op wat er gaat gebeuren.

Laat het speelgoedje te voorschijn komen wanneer je 'boe' of 'kiekeboe' roept.

Communicatiekaarten

We hebben enkele fotokaartjes met alledaagse activiteiten van kinderen met hun ouders gecreëerd.

Meestal zijn dit zaken die je eerder met je kind deed, afhankelijk van leeftijd en interesse.

Op de achterzijde van de kaartjes staan enkele eenvoudige woordjes en zinnen die je tijdens bepaalde activiteiten kunt gebruiken. **Deze zijn enkel bedoeld als leidraad en mogen dus zeker aangepast worden.**

Samen tijd spenderen

Hallo Aapje, ben je blij?
Wow, speciale oren. Net zoals mij!

Draai de kraan open en spoel het toilet door,
Speel 'kiekeboe' en verstop je hiervoor.

Nog meer ideeën

Gebruik **de knuffel met een namaak spraakprocessor** om je kind aan te zetten om de apparatuur te dragen. De meeste kinderen krijgen deze knuffel bij de operatie. Als je kind er geen gekregen heeft, moet je dit even navragen bij je CI-team.

Gebruik een **spiegel** om je kind te laten zien hoe het eruit ziet als het de processor draagt. Maak er **foto's** van en hang deze op.

Geef je kind een **reeks luisterervaringen** door gebruik te maken van muziekinstrumenten zoals een trommel of een pianootje.

Speel muziek met een sterke beat en zet de radio of een cd-speler aan en uit. **Zing mee** en laat je **kind je stem horen**.

Probeer **geluidmakend speelgoed** waar je kind vroeger niet zo van hield, zoals rammelaars e.d.m. uit.

Maak samen geluiden met allerlei voorwerpen, zoals deksels van pannen, lepels, enz. Je kind zal ook hier erg van genieten.

Stap één: Geluid is overal

Mijn kind en ik hebben samen geluiden gemaakt met

Mijn kind en ik hebben samen gedanst en zijn samen gestopt en gestart op de muziek

Mijn kind en ik hebben buitenshuis luisterwandelingen gemaakt. Mijn kind houdt van

Mijn kind en ik hebben luisterwandelingen gemaakt in huis. Mijn kind houdt van

Mijn kind draagt de processor en zendspoel:

tot 10 minuten per keer

☐

tot 30 minuten per keer

☐

1-2 uren per keer

☐

Het grootste gedeelte
van de dag

☐

Altijd als het wakker is

☐

Ik laat mijn kind het verschil zien tussen stilte en geluiden door

Ik laat zien dat ik geluid hoor en dat ik geluid leuk vind door

Ik gebruik een hand- of vingergebaar om mijn kind attent te maken op interessante geluiden.

Ik beperk het achtergrondlawaai, bijv. door de televisie uit te zetten wanneer we er niet samen naar kijken.

Ik zorg voor rustige momenten om met mijn kind te spelen.

Ik moedig mijn kind aan om het apparaat te dragen door

Sprek en zing
Technologie: vertrouw erop
Elke kleine verandering is belangrijk
Probeer geduldig te zijn
Samen sterk: wissel informatie uit

The Ear
Foundation

Nottingham Cochlear
Implant Programme

Nottingham University Hospitals **NHS**
NHS Trust

www.advancedbionics.com

Ontwerp: Gill Datta, Diana Harbor en Sue Archbold

Illustraties: Tracie Spencer

Fotografie: Jon Hancock en vpoint

Erkenning:

Dank aan alle families en professionals die hebben
meegeholpen aan dit programma. Zonder hun bijdrage
was het nooit tot stand gekomen.

Vertaling naar het Nederlands door :
ONICI: www.onici.be

© The Ear Foundation 2007

Registered Charity Number: 1069077